

บทที่ 1

บทนำ

การก่อสร้างในประเทศไทยแม้ว่าจะเจริญทางด้านเทคนิคขึ้นมาก มีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาก แต่การจัดการป้องกันอันตรายต่าง ๆ ยังไม่ดีพอหรือบางหน่วยงานก่อสร้างอาจไม่มีการป้องกันเลย แม้ว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างให้ผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินงานก่อสร้างต้องปฏิบัติตาม แต่ก็ยังมีผู้ละเลยกันมาก ทำให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ อย่างที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นเสมอ ทั้งที่ควรป้องกันได้

1.1 ปัญหา

จากสถิติการประสบอันตรายในอุตสาหกรรมก่อสร้างเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ามีอัตราการความถี่ของการประสบอันตรายสูงถึง 39.7 ครั้งต่อหนึ่งล้านชั่วโมงทำงานของคนงานในอุตสาหกรรมก่อสร้าง หรือมีอัตราการประสบอันตรายร้อยละ 9.53 ของจำนวนลูกจ้างในอุตสาหกรรมก่อสร้าง เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมชนิดอื่น ๆ ตามตารางที่ 1.1 พบว่าอุตสาหกรรมก่อสร้างจะมีอัตราการประสบอันตรายสูงที่สุด เมื่อนำสถิติการประสบอันตรายของประเทศไทยไปเปรียบเทียบกับสถิติการประสบอันตรายของประเทศไทย (พ.ศ. 2526-พ.ศ. 2527) พบว่าประเทศไทยมีอัตราการประสบอันตรายสูงกว่าประมาณห้าเท่า โดยที่ประเทศไทยมีอัตราการประสบอันตรายประมาณ 1.3 คนต่อลูกจ้าง 1000 คน ส่วนประเทศไทย มีอัตราการประสบอันตรายประมาณ 0.25 คนต่อลูกจ้าง 1000 คน (1)

จากรายงานการวิจัยปี ค.ศ. 1955 ในสหรัฐอเมริกาพบว่า อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นหนึ่งร้อยครั้งจะมีเพียงสองครั้งเท่านั้นที่ป้องกันไม่ได้ และห้าสิบครั้งสามารถป้องกันได้ในเชิงปฏิบัติ และจำนวนร้อยละเก้าสิบห้าของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอยู่ในวิสัยที่จะป้องกันได้ (2) ซึ่งแสดงแผนภูมิลักษณะของอุบัติเหตุที่

ตารางที่ 1.1 การประสอบอันตรายจำแนกตามประเภทและความร้ายแรงปี 2527 ในเขตกรุงเทพมหานคร

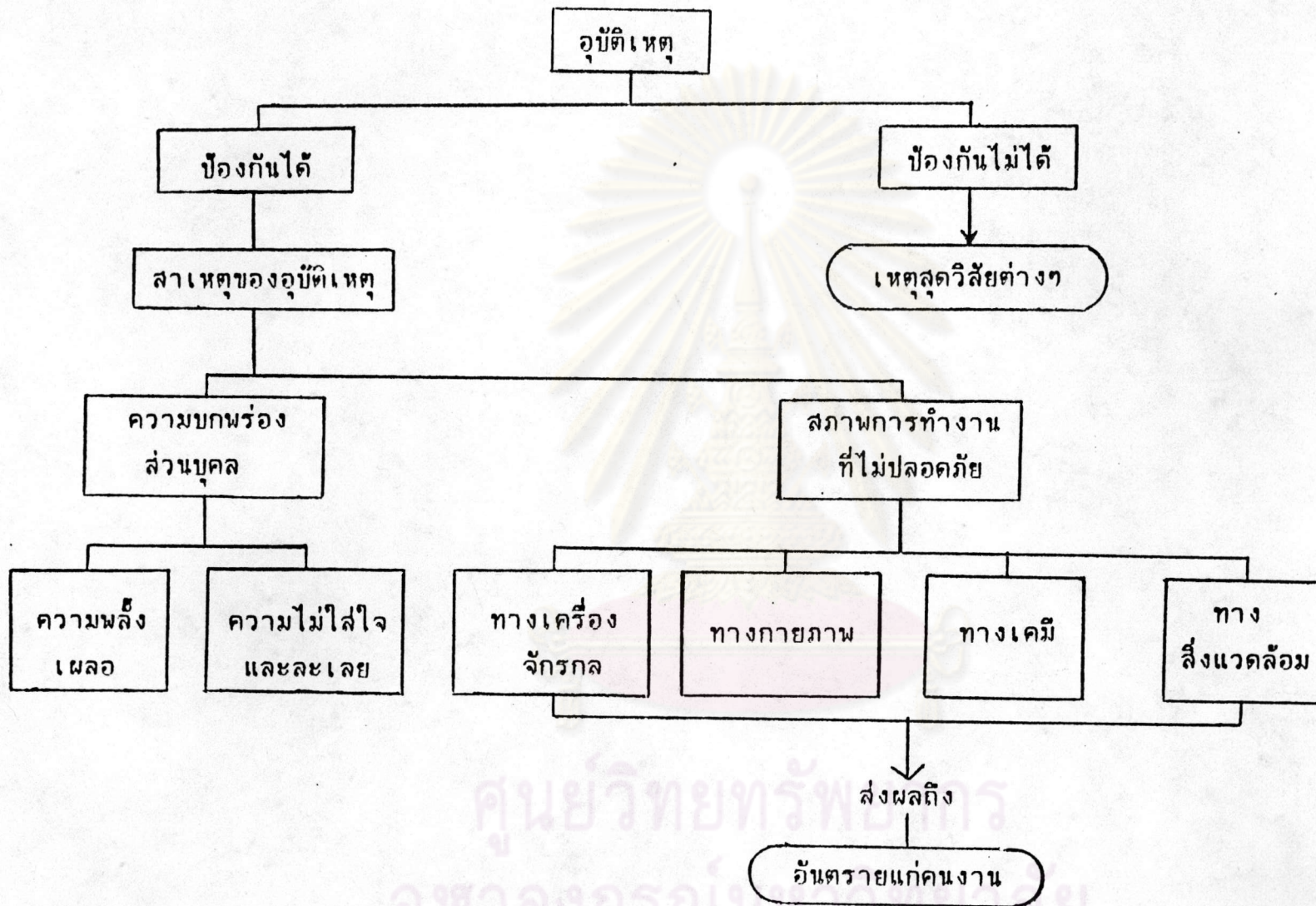
ลำดับที่	ประเภทกิจการ	จำนวนลูกจ้าง	จำนวนผู้ประสอบ อันตราย	ร้อยละของ การประสอบ อันตราย	อัตราความถี่ ของการประสอบ อันตราย	ความร้ายแรง			
						ตาย	ทุพพลภาพ	นิการบางส่วน	ทำงานไม่ ได้ชั่วคราว
1	เหมืองแร่การประกอบกิจการเกี่ยวกับหินกรวดทรายหรือดินเหนียว	6,833	40	0.59	2.44	4	-	1	35
2	การผลิตอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ	59,829	891	1.49	6.21	2	1	35	253
3	การผลิตสิ่งทอสิ่งถักเครื่องแต่งกายหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จาก หนังสัตว์	84,195	1,058	1.26	5.24	6	-	73	979
4	การแปรรูปไม้ผลิตภัณฑ์จากไม้	19,404	1,563	8.00	33.35	2	-	82	1,496
5	การผลิตกระดาษผลิตภัณฑ์จากกระดาษการพิมพ์	20,327	272	1.34	5.58	2	-	8	262
6	การผลิตเคมีภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ก๊าซ ยางพลาสติก	41,938	756	1.80	7.51	4	-	42	710
7	การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ	19,220	378	1.97	8.20	4	-	8	366
8	การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	5,176	275	5.31	22.14	-	-	14	261
9	การผลิตผลิตภัณฑ์จากโลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์	83,380	2,725	3.27	13.62	5	2	401	2,317
10	การผลิตและการซ่อมอุปกรณ์การขนส่ง	17,450	1,060	6.08	25.31	2	-	56	1,002
11	อุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ	6,384	53	0.83	3.40	-	-	2	51
12	กิจการสาธารณูปโภค	1,098	53	4.83	20.11	-	-	2	51
13	การก่อสร้าง	25,747	2,453	9.53	39.70	31	6	33	2,383
14	การขนส่งสถานที่เก็บสินค้าการคมนาคม	43,578	714	1.64	6.83	20	4	23	667
15	การค้า กิจตาคาร โรงแรม	144,116	1,347	0.94	3.89	19	1	43	1,284
16	งานอาชีพอื่น ๆ	104,927	627	0.60	2.49	15	1	6	605
รวม	ประเภทกิจการทั้งหมด	683,602	14,255	-	-	116	15	829	13,295

ที่มา สำนักงานกองทุนเงินทดแทน

ป้องกันได้และป้องกันไม่ได้ ตามรูปที่ 1.1 มาตรการป้องกันอุบัติเหตุจะหมายถึงการกระทำบางอย่างเพื่อจัดสภาพของการทำงานที่ไม่ปลอดภัยให้หมดไป โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ว่าด้วยความปลอดภัย ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้มีจิตสำนึกในการป้องกันอุบัติเหตุตลอดเวลาในต่างประเทศหลาย ๆ บริษัทพบว่าการจัดสร้างมาตรการป้องกันอุบัติเหตุเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานและทำให้สามารถแข่งขันด้านการประมงงาน แต่เนื่องจากผลตอบแทนของการลงทุนด้านความปลอดภัยอาจมองไม่เห็นเด่นชัด จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เจ้าของกิจการในประเทศไทยไม่ให้ความสนใจ โดยเฉพาะผู้รับเหมารายย่อยที่มีการจ้างงานเป็นรายวัน และเลิกจ้างเมื่อสิ้นสุดโครงการ

แนวทางสำคัญของการป้องกันอุบัติเหตุคือ จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องสาเหตุและผลของการเกิดอุบัติเหตุให้สมบูรณ์ เพื่อจะสามารถนำมาวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อหาแนวทางการแก้ไขได้ถูกต้อง โดยเฉพาะในแต่ละหน่วยงาน จะต้องบันทึกสถิติต่าง ๆ และค้นหาสาเหตุของอุบัติเหตุในแต่ละหน่วยงานเอง เพราะในแต่ละหน่วยงานอาจมีปัญหาและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่แตกต่างกัน สาเหตุและผลของการเกิดอุบัติเหตุก็จะแตกต่างกันออกไปแต่การเกิดอุบัติเหตุทุก ๆ ครั้งอาจมีสาเหตุร่วมหรือสาเหตุจูงใจที่คล้ายๆ กันคือไม่มีการวางแผนด้านความปลอดภัย จุดอันตรายต่างๆ ไม่ได้แก้ไขให้หมดไป อุปสรรคความปลอดภัยไม่พอต่อความต้องการของแรงงาน สภาพจิตใจของบุคคลที่ขาดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันไม่ตระหนักในเรื่องความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนสภาพร่างกายที่ไม่เหมาะสมกับงาน ร่างกายอ่อนเพลียไม่อยู่ในสภาพที่จะทำงานได้อย่างเป็นปกติ ทำให้อุบัติเหตุเกิดขึ้นเสมอ

จากสถิติของกรมแรงงานตามตารางที่ 1.2 ในปี 2528 มีจำนวนผู้ประสบอันตรายในอุตสาหกรรมก่อสร้างถึง 2845 ราย สาเหตุสำคัญของอุบัติเหตุคือสาเหตุจากของมีคมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 27.80 รองลงมาได้แก่ของหล่นทับร้อยละ 22.49 และถูกวัตถุกระแทกร้อยละ 16.52 นอกจากนี้อาจแยกตามส่วนของร่างกายที่ประสบอันตราย เกิดอุบัติเหตุมากที่สุดเท่าคิดเป็นร้อยละ 26.82 อุบัติเหตุที่คาดคิดเป็นร้อยละ 12.27 และอุบัติเหตุที่นี้ว่ามีร้อยละ 12.19 ดังนั้นการจัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

รูปที่ 1.1 แผนภูมิ แสดงลักษณะประเภทของอุบัติเหตุ ซึ่งป้องกันได้และป้องกันไม่ได้

ตารางที่ 1.2

สถิติการประสบอันตรายจำแนกตามความร้ายแรง
ในอุตสาหกรรมก่อสร้างเฉพาะกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร

พ.ศ.	รวม	ความร้ายแรง			
		เสียชีวิต	ทุพพลภาพ	พิการบางส่วน	ทำงานไม่ได้ชั่วคราว
2517	354	23	5	40	286
2518	389	17	2	23	347
2519	552	15	2	27	508
2520	798	21	1	41	736
2521	975	9	1	61	904
2522	1269	12	1	41	1215
2523	1538	40	1	63	1434
2524	2007	25	1	51	1930
2525	2031	31	1	53	1946
2526	1778	19	-	17	1742
2527	2453	31	6	33	2383
2528	2845	18	7	43	2777

ที่มา : ฝ่ายทะเบียนและสถิติ กองมาตรฐานแรงงาน กรมแรงงาน

ให้กับลูกจ้างจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการป้องกันอุบัติเหตุให้ได้ผลมากขึ้น

การที่จะป้องกันอุบัติเหตุให้ได้ผลจะต้องได้รับความร่วมมือหลายฝ่ายตั้งแต่ลูกจ้าง นายจ้างและภาครัฐบาล โดยเฉพาะภาครัฐบาลจะต้องนำหน้าในการออกกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางปฏิบัติ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ในปี ค.ศ. 1972 (Industrial Safety and Health Law) สามารถที่จะลดจำนวนอุบัติเหตุจาก 2400 รายในปี ค.ศ. 1973 เหลือเพียง 1451 รายในปี ค.ศ. 1976 (5) และสามารถลดลงได้ตลอดเวลา แต่สำหรับในประเทศไทยจำนวนผู้ประสบอันตรายกลับเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนการลงทุนที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานมา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) แล้วก็ตาม (4)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นถึงผลของอุบัติเหตุอันจะก่อให้เกิดความสูญเสียแก่เจ้าของกิจการและลูกจ้าง โดยการวิเคราะห์ประเมินความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุบัติเหตุ เฉพาะความสูญเสียทางตรงซึ่งเป็นค่ารักษาพยาบาลของผู้ประสบอันตราย ศึกษาถึงการป้องกันอุบัติเหตุในปัจจุบันของหน่วยงานก่อสร้าง เพื่อค้นหาแนวโน้มน้ำความสัมพันธ์ของมาตรการป้องกันอุบัติเหตุกับความสูญเสียที่เกิดจากอุบัติเหตุ

1.3 ขอบเขตและแนวทางการศึกษา

ในการศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะหน่วยงานก่อสร้างอาคารสูง ในขณะที่กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ใน ช่วงของงานโครงสร้างเป็นส่วนใหญ่ และบริษัทที่ดำเนินงานก่อสร้างได้ยื่นขอจดทะเบียนไว้กับกองทุนเงินทดแทนแล้ว ทำการศึกษาหน่วยงานก่อสร้างเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2529 เป็นเวลาทั้งหมด 123 วัน

การศึกษาแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- ก. พิจารณาถึงขอบเขตของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินทดแทนให้กับลูกจ้าง เมื่อมีการประสบอันตราย
- ข. รวบรวมรายชื่อบริษัทต่างๆ ที่จดทะเบียนไว้กับกองทุนเงินทดแทนและมิจงานก่อสร้างในช่วงเวลาที่ต้องการจะทำการศึกษาค
- ค. จัดสร้างแบบสำรวจมาตรการป้องกันอุบัติเหตุของหน่วยงานก่อสร้าง ลักษณะโครงการก่อสร้าง ระยะเวลาก่อสร้าง จำนวนคนงานโดยเฉลี่ย
- ง. ทำการจดบันทึกการเกิดอุบัติเหตุแต่ละครั้ง ค่าใช้จ่ายเบื้องต้น ลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุ การหยุดงานของคนงาน
- จ. ประเมินค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุแต่ละรายตามที่สำนักงานกองทุนเงินทดแทนพิจารณาจ่ายให้กับลูกจ้างที่ประสบอันตราย พิจารณาเฉพาะค่ารักษาพยาบาลเท่านั้น เพื่อให้เหมาะสมกับระยะเวลาของการศึกษา เนื่องด้วยผู้ประสบอันตราย บางรายอาจจะใช้เวลาหลายปีสำหรับการประเมินค่าทดแทน
- ฉ. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ของมาตรการป้องกันในปัจจุบันของหน่วยงานก่อสร้างที่ไปสำรวจกับความสูญเสียที่เกิดจากอุบัติเหตุ
- ช. สรุปผลและจัดทำรายงาน

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันอุบัติเหตุและให้ความร่วมมือในการป้องกันอุบัติเหตุให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจจะแบ่งเป็นข้อใหญ่ๆ ได้คือ

- ก. เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของมาตรการป้องกันอุบัติเหตุว่าจะช่วยในการลดต้นทุนของการดำเนินงานอย่างไร
- ข. เพื่อชี้ให้เห็นถึงระดับของมาตรการป้องกันที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- ค. เพื่อชี้ให้เห็นถึงอุบัติเหตุที่มักเกิดขึ้นบ่อยๆ ในหน่วยงานก่อสร้าง